

Concept 01-06-2015 / 9 juni 2015 (toevoegingen G11)

Contourenschets Overheidsdienst Groningen

Bouwsteen voor op te stellen ondernemingsplan OG (intern document)

1.Context: de regionale opgave en missie van de overheidsdienst

In 1959 wordt een zeer groot gasveld ontdekt onder Groningen. Van de 2800 mld. m3 gas is in 2015 reeds 2100 m3 gewonnen. Vanaf 1991 zijn er 854 aardbevingen veroorzaakt door deze gaswinning. De zwaarste daarvan tot nu toe vond plaats op 16 augustus 2012 is er in Huizinge een zware aardbeving (schaal 3,6 op de schaal van Richter) die veel schade veroorzaakt in de 9 gemeenten in de kern van het aardbevingsgebied.

Op 30 september 2014 treft aan aardbeving (schaal 2,8 op de schaal van Richter) ook de steden Groningen en Hogeveen Sappemeer. Het aardbevingsgebied en de impact van de aardbevingen heeft zich daarmee aanzienlijk uitgebreid (in aantallen getroffen mensen, gebouwen en mogelijke veiligheidsrisico's).

Er moet rekening mee worden gehouden dat de frequentie en de kracht van de aardbevingen zullen toenemen. (brief Min. EZ 16/12/2014 Winningsbesluit).

Bij de aanpak van het aardbevingsgebied hebben we te maken met zeer veel onzekerheden. De ondergrondse onzekerheden betreffen onder meer de omvang en sterkte van de bevingen, de invloed van de opbouw van de ondergrond en de versnellingen op maaiveld niveau. De bovengrondse onzekerheden betreffen de sterkte van de bebouwing en de te hanteren normen bij het bouwkundig versterken.

Het afgelopen jaar zijn de eerste inzichten ontstaan over de impact van de versterkingsopgave.

In de Stuurgroep Nederlandse Praktijk Richtlijn (NPR) van 12 november 2014 is een eerste versie gepresenteerd van de nieuwe NPR 9998. Deze NPR zal na vaststelling de grondslag vormen voor het ontwerpen van nieuwe en het versterken van bestaande constructies, rekening houdend met de kracht van mogelijke in Groningen optredende aardbevingen en de daaruit resulterende piekgrondversnellingen (PGA Peak Ground Acceleration). De NPR zal eind 2015 worden vastgesteld na afronding van de consultatie ronde die loopt. Toepassing van de NPR is niet afdwingbaar. Dat zal pas zo zijn wanneer de normen zijn opgenomen in het Bouwbesluit. Dit proces neemt enige jaren. Op grond van de NPR zullen zeer ingrijpende bouwkundige versterkingsmaatregelen noodzakelijk zijn met een zeer ernstige impact op de persoonlijke levenssfeer voor bewoners en ondernemers. Onder meer is voor een groot deel van de te versterken voorraad gebouwen herhuisvesting aan de orde gedurende de uitvoering.

In de Impact assessment NPR van 18 december 2014 wordt aangegeven dat 312.000 bouwwerken binnen de buitenste contour van 0,1 g (PGA) vallen waarvan 190.000 woningen. De commissie geeft aan dat tussen de 35.000 en 100.000 woningen niet aan de voorlopige NPR normen voldoen. Alleen al het versterken van 35.000 woningen tot het niveau van de NPR gaat € 5.5 mld. kosten. (ca. € 157.000/woning). Bij nieuwbouw zullen de nieuwe normen tot 0-15% meerkosten leiden. Als gevolg van de NPR en onzekerheid komen in de regio en ook in de stad Groningen een groot aantal grote bouwprojecten stil te liggen met aanzienlijke schade door vertraging voor de opdrachtgevers.

Er zijn nog vele onzekerheden. Niet alleen in het traject tot vaststelling van de NPR en daarachteraan de aanpassing van het bouw besluit, maar ook in de omvang van de PGA contour.

Volgens afspraak heeft de NAM inmiddels een actualisatie opgesteld van het aardbevingsrisico (hazard) en het daaruit resulterende veiligheidsrisico. Over het omgaan met deze nieuwe inzichten volgen nog adviezen door het SodM en door de commissie Meijdam. De adviezen zijn om te beginnen gericht op het besluit dat de minister van EZ uiterlijk 1 juli neemt over de omvang van de gaswinning in 2015. Daarnaast is vooral het advies Meijdam gericht op het kiezen van normen voor veiligheid en het omgaan met de voorlopig nog aanmerkelijke onzekerheden.

Ondanks al deze onzekerheden staat vast dat er in Groningen een herstel- en versterkings opgave ligt van een grote omvang en complexiteit. De directe bedreiging van de veiligheid van de bevolking van Groningen maakt het noodzakelijk dat tempo en effectiviteit van het weer veilig maken van het gebied de hoge prioriteit zal moeten krijgen in samenhang met het bieden van een gedragen en inspirerend perspectief voor de regio als geheel.

De herstel- en versterkings operatie betreft uiteraard niet alleen woningen en (bedrijf)gebouwen, maar ook vitale infrastructuur en het chemie complex.

In het aanvullend akkoord over de aanpak van het aardbevingsgebied Groningen van 9 februari 2015 hebben de overheden besloten tot het opzetten van een Overheidsdienst Groningen (OG) teneinde:

- Een publiek ontwikkelingsperspectief en kader te bieden voor de aanpak;
- De inzet van alle betrokken overheden te versnellen, verbreden en intensiveren;
- Prioritering en kaderstelling aan te geven naar CVW;
- Te zorgen voor bekostiging van een integraal meerjarig programma (door NAM, en een deel van de kosten voor maatregelen voor leefbaarheid, duurzaamheid en economie door betrokken overheden van rijk en regio waar het hun reguliere programma's verantwoordelijkheden betreft);
Deze zin wordt niet goed begrepen. Dan hebben we het toch over de taken/ programma's die de gemeenten en provincie zo wie zo zouden hebben, zonder dat er sprake zou zijn van aardbevingen).
- De publieke governance op orde te brengen;
- Het lokaal bestuur te ondersteunen en te faciliteren;
- De participatie en ondersteuning van bewoners, ondernemers en maatschappelijke partijen te regelen.

De dienst valt onder rijksverantwoordelijkheid en zal worden geleid door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). De dienst werkt op basis van een meerjarig programma “Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2015 - 2025” met een meerjarige begroting. Het programma wordt jaarlijks door de Minister vastgesteld en aan het parlement aangeboden. Het programma wordt eveneens aangeboden aan Provinciale Staten en de betrokken Gemeente Raden.

Dit programma is nog in ontwikkeling. De dienst sluit daarbij aan op tal van plannen die in de regio met veel draagvlak zijn gemaakt en wil die versnellen, verbreden en intensiveren door ze te voorzien van sturing en samenhang en toereikende middelen. De OG kan getypeerd worden als een publieke regieorganisatie.

De missie voor OG is:

“De Overheidsdienst Groningen zorgt in dialoog met alle maatschappelijke stakeholders voor een planmatige en daadkrachtige regie en sturing op een duurzame versterking en vernieuwing van het aardbevingsgebied opdat deze regio weer veilig en sterker dan ooit een nieuwe balans vindt tussen gaswinning en een versterkte gebiedsidentiteit en gebiedskwaliteit met nieuwe economische kansen en een leefbare en aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving.”

In het programma wordt voortgebouwd op de ervaringen die elders in Nederland zijn opgedaan met o.a. de dorps- en stadsvernieuwing. Daar hebben we geleerd dat een effectieve aanpak alleen lukt met een volwaardige participatie van bewoners en ondernemers en bovendien dat een fysieke aanpak (“de stenen”) **primair gericht op veiligheid moet worden aangevuld met een sociaal-culturele en economische aanpak teneinde werkelijke duurzame verbetering in vitaliteit tot stand te brengen**. Gebaseerd op de ervaringen van het Deltaprogramma, werkt de overheidsdienst effectief, zowel bottom-up en top-down, samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven, wordt kennis breed ingezet en benut en wordt een adaptieve aanpak benut om om te kunnen gaan met de onzekerheden waar we mee te maken hebben.

De eerder genoemde commissie Meijdam zal op 15 juni en ook later in 2015 adviezen geven die relevant zijn voor dialogen die de NCG kan voeren met de bewoners, en die tevens alternatieve benaderingen voor de versterkingsopgave in beleid brengen.

Willen we weten welke organisatie nodig is, dan moeten we eerst weten welke strategie de OG wil voeren, welke doelen zij zicht stelt en hoe zij die wil bereiken.

Een organisatie is een middel om de beoogde doelen en resultaten te behalen in het beoogde tempo en met de beoogde coalities met anderen.

Deze notitie is daarom als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 2: Doelen en waarden van de Overheidsdienst Groningen (OG)

Hoofdstuk 3: De ontwikkelstrategie van de OG

Hoofdstuk 4: Verkenningsfase

Hoofdstuk 5: Uitwerking van de aanpak “Heft in eigen hand” en de aankoop

Hoofdstuk 6: Kennis en Innovatie

Hoofdstuk 7: Aankoop Woningen

Hoofdstuk 8: Organisatie van de overheidsdienst

Bijlage A : Overzicht projecten verkenningsfase

2. Doelen en waarden van het programma “Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2015-2025”

De doelen van de herstel operatie **zijn gericht op het tot stand brengen van een veilige en vitale regio middels** een brede fysieke, sociaal/culturele en economische aanpak. Van het gebied naar analogie van de stedelijke vernieuwing en zullen verder worden uitgewerkt in een meerjarig programma “Aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen” dat met de noodzakelijke financiering eind 2015 gereed is. Dit meerjarenprogramma zal jaarlijks worden geactualiseerd, waarbij maatregelen en benodigde middelen steeds voor de eerstvolgende vijf jaar zo gedetailleerd mogelijk worden aangegeven.

Onder dit programma liggen een tweetal kern waarden, dat zijn het bieden van Veiligheid en Vitaliteit. Vitaliteit kan daarbij worden onderscheiden in het bieden van voldoende Leefbaarheid en Economisch Perspectief.

Bij de nadere uitwerking van deze kernwaarden staat echter het herstel van vertrouwen voorop. Herstel van vertrouwen bij de bevolking maar ook bij de lokale bestuurders in de aanpak van de problematiek.

De instelling van de Dialoogtafel en de oprichting van een uitvoeringsorganisatie op afstand van de NAM zijn stappen geweest om aan herstel van vertrouwen te werken. Maar ze zijn niet voldoende voor dit herstel.

Bewoners zullen werkelijk moeten ondervinden dat ze serieus genomen worden. Dat moet buiten blijken: door het daadwerkelijk aanpakken van de schades, het uitvoeren van herstel en het creëren van perspectief. Dat zal stap voor stap moeten gebeuren. En het zal tijd vragen.

De oprichting van de OG en de aanstelling van een NCG zullen daarbij een belangrijke rol vervullen. Binnen OG slaan rijk, provincie en betrokken gemeenten de handen ineen en bieden heldere publieke kaders voor het opereren van CVW en anderen in het gebied. Wil de OG kunnen zorgen voor herstel van vertrouwen bij de burgers dan zal OG moeten zorgen voor:

- Actieve openheid over de gehele aanpak, voortgang en risico's voor de burgers met alles wat bekend is, ook bij de NAM en het CVW, over de effecten van de gaswinning op onder meer de veiligheid en de gebouwde omgeving;
- Snel aansluiting zoeken bij lopende initiatieven in het gebied en echt openstaan voor interactie en participatie van bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen in de planopzet en -uitwerking en inrichting van de werkprocessen.
- Uiterste inspanning om in het hoogste mogelijke realistische tempo te zorgen voor de uitvoering van het programma en voor ieder zichtbaar resultaat;
- De OG doet wat hij zegt en zegt wat hij doet. De OG zal moeten zorgen voor betrouwbaarheid van plannings, aanpak en ruimhartige toepassing van regelingen die vertrouwen en redelijkheid als basis nemen en die verdere juridisering en onnodige geschillen waar mogelijk voorkomen;
- Lerend vermogen van de organisatie, zowel van de successen als de vergissingen, dat snel wordt doorvertaald in de ontwikkeling en uitvoering van het programma; Zorgen voor transparante en voor iedereen toegankelijke (publiekrechtelijke) beroepsprocedures, bij voorkeur via de gebruikelijke publieke procedures. Waar nodig zorgen voor een effectieve regeling van privaatrechtelijke geschillen door onafhankelijke en voor partijen bindende arbitrage.

Veiligheid

Van de drie genoemde kernwaarden is de veiligheidsopgave verreweg de meest urgente en omvangrijke. Het gaat immers om een emotioneel beladen zaak als de aantasting van het gevoel van basisveiligheid en het verlies van waarde van de eigen woning c.q. het eigen bedrijf. In dit domein ligt de belangrijkste en meest urgente taak van de OG. Nu ligt het accent van de aanpak nog op schadeherstel, binnenkort zal het zogenaamde drieslag model volledig tot ontplooiing komen. Daarmee wordt de aanpak van de veiligheidsopgave opgeschaald naar een integrale aanpak van schadeherstel, versterking en waardenvermeerdering (o.a. door verduurzaming).

Bij het bieden van veiligheid gaat het primair om het bouwkundig versterken van de bestaande bebouwing. Met dat doel is het Centrum voor Veilig Wonen (CVW) opgericht. Het CVW heeft de opdracht om in 2015 te zorgen voor 3000 en vanaf 2006 voor 5000 versterkte woningen per jaar.

(NB: We missen hier de opgave schadeherstel en waardevermeerdering.)

In het versterkingsprogramma kan het volgende onderscheid worden gemaakt (cf voorstel dialoogtafel):

1. Veiliger maken: alles wat nodig is om op korte termijn, tijdelijk, acute veiligheidsrisico's weg te nemen van aanpakken van "High Risk Buildings Elements"(HRBE's) tot en met stutten van huizen en uithuisplaatsingen;
2. Bouwkundig versterken: alle bouwkundige ingrepen in draagconstructie of fundering die een gebouw sterk genoeg maken
3. "NPR proof" preventief versterken van bestaande gebouwen of nieuwbouw: alle maatregelen die een gebouw laten voldoen aan de NPR norm en t.z.t. het Bouwbesluit en daarmee aan de door de overheid gestelde veiligheidsnormen. Daarmee is er overigens geen garantie dat geen schade meer kan optreden.

Op basis van de meerjarenplannen voor het preventief versterken van woningen door CVW zal dit hele proces 20 - 30 jaar gaan duren .

Dat is een te lange periode voor bewoners in het getroffen aardbevingsgebied.

Het tempo zal sterk omhoog moeten.

De OG zal voorstellen ontwikkelen om tot zo'n versnelling te komen. Daarbij zal uiteraard intensief worden samengewerkt met CVW.

Het gaat daarbij om een aanpak waarbij voor veiligheid noodzakelijke bouwkundige maatregelen worden gekoppeld aan maatregelen gericht op een versnelde energietransitie, het verbeteren van de leefbaarheid in een krimpende regio en het bieden van (economisch) perspectief.

Ook voor het cultuur historisch erfgoed ligt er een grote opgave.

In het Programma "Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen zal de ambitie worden uitgewerkt om dit programma in een periode van 10 jaren uit te voeren. Om dit te bereiken zal in de eerste 2 a 3 jaar met opbouwen, leren en uitwerken een wezenlijke versnelling van de uitvoering tot stand moeten worden gebracht.

Leefbaarheid

Naast alle inspanningen gericht op het herstel van veiligheid in de fysieke gebouwde omgeving (schadeherstel, preventieve versterking en verduurzaming), is ook het behoud en versterking van de leefbaarheid in het aardbevingsgebied een kernwaarde van het meerjarig programma. Bij leefbaarheid gaat het om fysieke zaken in de directe woonomgeving (openbare ruimte, ontmoetingsruimten, cultuur-historisch erfgoed, etc.) maar ook om niet-fysieke zaken zoals sociale cohesie, welzijn, participatie en keuzevrijheid/autonomie.

Voor de langere termijn is een integrale gebiedsgerichte visie nodig om de toekomst van het gebied veilig te stellen. In de Woon- en Leefbaarheidplannen voor de Eemsdelta-regio en de gemeente De Marne zijn belangrijke onderdelen van een dergelijke visie reeds geformuleerd. En deze visies worden breed gedragen door gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Belangrijk daarin is het sturen op *Sturen op toekomstwaarde*. Cruciaal is dat in de komende jaren geïnvesteerd gaat worden in vastgoed dat toekomstwaarde heeft. Door krimp, aardbevingen en algemene maatschappelijke ontwikkelingen (zoals veranderend woon- en koopgedrag), zal een deel van het bestaande vastgoed haar functie verliezen. De investeringen moeten, naast op nieuwbouw, vooral gericht worden op bestaand vastgoed dat, met enkele gerichte ingrepen op gebied van versterking en/of duurzaamheid, de toekomst goed aan kan. Scherp zal moeten worden bepaald hoe de toekomstige vraag naar vastgoed (kwantitatief en kwalitatief) er uitziet, waarna de uitkomsten van deze analyse worden gespiegeld aan het bestaande vastgoed. Een confrontatie dus van vraag en aanbod, voor de woningvoorraad, de schoolgebouwen, de sociaal-culturele voorzieningen, overheidsgebouwen, gebouwen voor sociaal-culturele en sportief-recreatieve, winkels, bedrijfspanden en zorg- en welzijnscentra.

Hierna worden vier aspecten van Leefbaarheid worden nader uitgewerkt: openbare ruimte/ontmoetingsruimte, cultureel historisch erfgoed, sociale cohesie/welzijn en keuzevrijheid.

Sociale cohesie, welzijn

Mensen zijn geworteld in gemeenschappen. Het weefsel van deze gemeenschappen is van groot belang voor het welbevinden van de bewoners. Gericht beleid kan versterkend werken en er voor zorgen dat mensen zich voor elkaar en hun omgeving willen inzetten. Waar mensen zorg en ondersteuning nodig hebben kunnen professionele maatschappelijke organisatie veel betekenen, zowel voor de directe doelgroep, als voor de vrijwilligers die een steentje willen bijdragen.

Voor het behoud en de versterking van de sociale cohesie is het tevens van groot belang de direct betrokken inwoners intensief te betrekken bij de gebiedsgerichte opgaven. Voorzien worden omvangrijke versterkings- en herhuisvestingsopgaven die veel vragen van de betrokken inwoners. Als dit in een goede onderlinge samenwerking en afstemming geschiedt, waarbij de eisen en wensen van de inwoners op een respectvolle manier worden behandeld, kan het gehele proces bijdrage aan sociale cohesie en onderlinge verbondenheid op langere termijn.

Openbare ruimte en ontmoetingsruimten

Openbare ruimten kunnen versterkend zijn voor leefbaarheid als aantrekkelijk zijn en uitnodigend om in te verblijven, te spelen en elkaar te ontmoeten. In het verlengde daarvan

hebben mensen behoefte aan gebouwen waar ze kunnen samen komen, activiteiten kunnen ondernemen en voorzieningen aantreffen (onderwijs, cultuur, zorg).

Cultureel Historisch Erfgoed.

Groningen kent een zeer karakteristiek en waardevol oud landschap met een rijke geschiedenis rond de stad Groningen, van oudsher het centrum voor de hele streek. Deze archeologische, landschappelijke, cultuurhistorische en architectonische waarden zijn ook van groot belang voor de aantrekkelijkheid van het gebied op langere termijn voor bewoners, ondernemers en bezoekers en dus ook voor de mogelijkheden tot economische structuurversterking van de regio.

Groningen heeft ongeveer 2770 Rijksmonumenten, waarvan 85 rijksmonumentale molens, 50 beschermde stads- en dorpsgezichten. Het bijzondere is dat de objecten en ensembles allemaal in de context van het landschap staan, dat is een unieke waarde. De huidige waarde van het gebied wordt echter ook sterk bepaald door de vele duizenden beeldbepalende objecten, ensembles, landschappelijke elementen en tuinen, interieurs en constructies.

Er ligt een enorme opgave voor de Overheidsdienst om in nauwe samenspraak met de eigenaren en gebruikers die het aangaat die waarde te handhaven cq te versterken.

Het gaat om het erfgoed van Groningen.

De aardbevingen ten gevolge van de gasboringen op haar grondgebied bedreigen dit erfgoed. Bevingen veroorzaken scheuren in monumentale gevels, ontzetten constructies met instortingsgevaar tot gevolg en bedreigen voorts de collecties die zich in de cultuurhistorisch waardevolle objecten bevinden.

Het is van het grootste belang dat het herstellen van het cultureel erfgoed met grote zorgvuldigheid en deskundigheid plaatsvindt.

Elke ingreep aan bijvoorbeeld een monument of archeologisch terrein is er in feite een te veel. En met een ondoordachte restauratie van een object of versterking in de bodem kan soms ernstiger schade toegebracht worden dan de schade veroorzaakt door de beving zelf. Het is een belangrijke taak van de OG goede, stimulerende, kaders te ontwikkelen voor behoud en herstel van het belangrijke erfgoed. In meer algemene zin zal de OG actief faciliteren dat ruimtelijke kwaliteit als onderdeel van de plannen en maatregelen in voldoende mate belicht wordt.

Keuzevrijheid

Zoals hiervoor is aangegeven is het CVW de belangrijkste uitvoeringsorganisatie voor herstel van schade en het (preventief)versterken. De OG zal het CVW maximaal ondersteunen in deze taak.

Maar het is ook van belang dat corporaties, eigenaar bewoners, (agrarische)ondernemers en maatschappelijke instellingen de kans krijgen, en de ondersteuning krijgen het heft in eigen hand te nemen en zelf te zorgen voor het versterken en verduurzamen van hun onroerend goed en waar zij dit wensen de daarvoor beschikbare budgetten uit te breiden met aanvullende investeringen voor eigen rekening.

Onder juiste condities kan hiermee een grote en positieve energie in het gebied worden losgemaakt die ook bijdraagt aan versnelling van het versterkingsprogramma. Deze condities zijn:

- Eenduidige normen voor aardbevingsbestendig (ver)bouwen;
- Een set van publieke regelingen voor de bekostiging daarvan;
- Een uitstekende begeleiding van de bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen die het heft in eigen hand willen nemen (een loket functie);
- Begeleiding van de herhuisvesting;

Daar waar bewoners, ondernemers of maatschappelijke instellingen kiezen voor vervangende nieuwbouw boven versterken moet dat -binnen redelijke grenzen- mogelijk worden gemaakt, op de eigen kavel of elders.

Tot de keuzevrijheid zou ook dienen te horen verkoop van het onroerend goed tegen marktwaarde (en binnen een termijn die niet langer is dan in een referentiegebied zonder aardbevingen) om het gebied te verlaten dan wel om elders te gaan huren.

De mogelijkheden hiervoor worden nader verkend in het kader van het onderzoek naar een onverstoorde woningmarkt .

Perspectief

Bij het bieden van perspectief gaat het in de eerste plaats om het uitzicht op werk en inkomen: **een economisch perspectief**. Daarvoor is het van belang dat de economische- en **arbeidsmarktstructuur** van de regio en de stad op langere termijn worden versterkt door goed in te spelen op de aanwezige kracht van het gebied.

De Economic Board is met dit doel opgericht. De OG zal nauw samenwerken met de EB en waar mogelijk ondersteunen en waar nodig aanvullen. **Daarnaast zal de samenwerking worden gezocht met de regionale onderwijsinstellingen en de bemiddelaars op de arbeidsmarkt (UWV en anderen).**

Naast specifieke maatregelen gericht op de versterking van de economische structuur is het uiteraard zo dat de uitvoering van het (preventief) versterkingsprogramma op zich een belangrijke bijdrage levert in alle segmenten van de arbeidsmarkt.

3.De ontwikkelstrategie van de OG

De ontwikkelingsstrategie van de OG wordt gebouwd op de volgende fundamentele noties.

- 1. De drieslag van schadeherstel, bouwkundig versterken en waarde toevoegen.**
In de afgelopen jaren is met vallen en opstaan een bouwwerk neergezet [CVW, dialogtafel] dat [met succes] vorm en inhoud geeft aan de drieslag. Er treden echter ook [grote] knelpunten op: niet adequate afhandeling grote schades, onvoldoende inzicht in de veiligheidsrisico's, te traag op gang komen van de programma's bouwkundig versterken, et cetera. De ontwikkelstrategie van de OG moet het gat dichten van deze [massieve] knelpunten.
- 2. Besef van grote urgentie.**
Er is een urgent en acuut veiligheidsvraagstuk. Veel gebouwen uit het regionale

vastgoedbestand zijn niet aardbevingsbestendig. Dat knaagt aan het gevoel van basisveiligheid van de inwoners en leidt tot verlies aan leefbaarheid en perspectief. Het gebied dreigt daarmee in een negatieve spiraal te geraken. De ontwikkelingsstrategie van de OG moet leiden tot een versnellingsagenda gebaseerd op een besef van urgentie.

3. **Het verloren vertrouwen van de samenleving en van maatschappelijke organisaties herwinnen**

Het verloren vertrouwen van de samenleving en van maatschappelijke organisaties in de overheid moet worden herwonnen. Dat vertrouwen is weggeraakt door onder andere onvoldoende besef van urgentie, onvoldoende duidelijkheid / openheid over veiligheidsrisico's, het ontbreken van duidelijke normering als kader, geen adequate processen in schadeherstel, etc.. De ontwikkelingsstrategie van de OG moet hierop inspelen.

De OG kiest uiteindelijk voor een aanpak die wordt gestuurd door samenhang, urgentie en het herwinnen van vertrouwen. Die route zet in op de volgende plannen / trajecten.

- Een regionale omgevingsvisie.
Deze omgevingsvisie geeft richting aan ontwikkelingen, transities en vernieuwingen in de regio. Het geeft ook aan op welke wijze in de drieslag toegevoegde waarde kan worden gecreëerd. Het legt daarin de verbinding met het spoor leefbaarheid van de dialoogtafel. De regionale omgevingsvisie vormt het kader voor ontwikkelingen, transities en vernieuwingen die in het gebied gestalte krijgen. De regionale ontwikkelingsvisie verkent eerst het huidige beleid op inhoud en actualiteit. In hetzelfde tijdvak bouwt het informatie op die nieuw beleid moet onderbouwen [onderzoek, prognoses, feiten en cijfers]. Deze informatie komt voor een belangrijk deel ook uit de sectorale programma's. (zie hierna)
- Sectorale programma's voor de onderdelen wonen, zorg en welzijn, onderwijs, overheid, bedrijven en cultuurhistorisch erfgoed.
De sectorale programma's lopen al of worden op gang gebracht. De programma's kunnen feitelijk sectoraal zijn [bijvoorbeeld onderwijs] of sectoraal en gebiedsgericht [bijvoorbeeld wonen]. De sectorale programma's starten vanuit het huidige gemeentelijke en / of regionaal beleid. In het proces op weg naar die programma's wordt voortdurend uitgewisseld met het proces van beleidsvorming van de omgevingsvisie. De sectorale programma's leiden direct tot uitvoeringsprojecten. Die uitvoeringsprojecten worden gestart in de programmafase en worden in volgorde bepaald door prioriteitsstelling.

De OG zal een aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen aanpakken volgens de lijnen zoals beschreven in de governance notitie. De volgende elementen spelen een centrale rol in de strategie: het meerjarig programma, de benodigde kennisontwikkeling, de ontwikkeling van kaders, procedures en regelingen, voorwaardenscheppende projecten; geschillenbeslechting, onafhankelijke taxatie en het faciliteren van het inbrengen van ruimtelijke kwaliteit.

1. Eind 2015 ligt er een eerste *meerjarig programma* op tafel dat voortbouwt op, maar waar nodig focus en samenhang aanbrengt in alle lopende initiatieven en

uitvoeringsprogramma's in het gebied. Het programma is voorzien van een financieringsvoorstel.

In het programma wordt steeds voor de eerstvolgende vijf jaar zo gedetailleerd mogelijk aangegeven welke maatregelen en voorzieningen in die periode zullen worden uitgevoerd en welke middelen beschikbaar worden gesteld voor de verschillende onderdelen van het programma. Daarmee is het programma ook een belangrijk sturingsdocument van de NCG richting CVW e.a. uitvoeringsorganisaties.

Wie besluit nu hierover en wat is de rol van de gemeenten? Afgezet tegen de opmerking "Huis van Thorbecke wijzigt zich niet, probeer ik dit te doorgronden maar dat gaat nog lastig" (10)(2e)

In het eerste jaar is een belangrijk onderdeel van het programma het tot stand brengen van een institutioneel kader en randvoorwaarden (opbouw organisatie, besluitvormings- en werkprocessen, publiekrechtelijke onderzoeken en plannen, normstelling Bouwbesluit, afspraken bekostiging programma, opleidingen, capaciteit).

Zoals gezegd is het eerste meerjarig programma "Aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen 2015 -2025" op 1-1-2016 gereed. Jaarlijks doet de Nationaal Coördinator Groningen, in overleg met alle betrokken partijen volgens de aanpak geschetst in de governance notitie, een (voortrollend) voorstel voor de uitvoering, en zo nodig bijstelling van het programma. Jaarlijks wordt expliciet de samenhang met de relevante lokale, regionale en nationale programma's in beschouwing genomen. Het adaptieve werken van de OG dient zijn neerslag te krijgen in het programma, de noodzakelijke organisatie en de middelen.

Bij de uitvoering van de versterkingsopgave is uitgangspunt dat wordt gestreefd naar zoveel mogelijk integraliteit; meekoppelen met de andere opgaven in het gebied. Uitgangspunt is een integrale samenhangende aanpak die voor het gebied richting geeft aan ontwikkelingen, transities en vernieuwing, en waarmee toegevoegde waarde kan worden gecreëerd. Hierbij zal waar noodzakelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om te experimenteren die de nieuwe omgevingswet kent.

Het meerjarig programma is integraal ook in de zin dat het niet alleen gaat om de maatregelen c.a. aan gebouwen, maar ook aan andere belangrijke onderdelen zoals de vitale infrastructuur en sociaal-economische aspecten. Waar het gaat om de gebouwen (woningen, bedrijven) is de "drieslag" het uitgangspunt: dus het zoveel mogelijk gecombineerd uitvoeren van schade herstel, (preventief) versterken en duurzaamheid (energie besparing).

Een integrale benadering zoals hierboven aangegeven sluit uiteraard niet uit dat er op sectoraal niveau (bijv. wonen, zorg en welzijn, onderwijs, cultuurhistorisch erfgoed, bedrijven,...) uitvoeringsplannen worden gerealiseerd. Dat kan belangrijk zijn om de gewenste versnelling te bereiken.

2. Kennisontwikkeling en innovatie wordt van meet af aan gestructureerd gestimuleerd samen met de bestaande kennisinstellingen (zoals het EPI kenniscentrum) en bedrijven en gekoppeld aan het bevorderen van nieuwe bedrijvigheid. Joint fact finding met alle betrokken (w.o. kennisinstellingen, ingenieursbureaus met kennis en ervaring in het gebied en met aardbevingen, NAM, CVW, KNMI, TNO, betrokken overheden) wordt als procesaanpak gehanteerd. Een belangrijk onderdeel in de kennisontwikkeling is een methode ontwikkelen voor het prioriteren en faseren van de aanpak naar gebieden en bouwsegmenten waarbij van alle betrokkenen

wordt gevraagd alle beschikbare informatie in te brengen. Met behulp van deze methode zal een planning en fasering van de aanpak van het gebied worden opgesteld die 1-1-2016 gereed is;

3. Het bepalen van kaders voor de uitvoering en stroomlijnen, ontwikkelen en aanpassen van procedures, regelingen en vergunningen. Belangrijke elementen hierbij zijn:
 - a. Naast CVW zullen andere opdrachtgevers en eigenaren vastgoed gefaciliteerd en verleid moeten worden hun vastgoed veiliger (bouwkundig versterken) of veilig (NPR proof) te maken. Deze aanpak "Heft in eigen hand" wordt uitgewerkt in een concept handboek (inclusief de bijbehorende uitgangspunten voor de publieke subsidieregelingen).
 - b. De OG zal de samenwerking met bestaande gemeentelijke en provinciale uitvoeringsorganisaties stroomlijnen.
 - c. Het CVW zal nog dit kwartaal starten met een aantal preventief versterken projecten. Dit zal in de loop van 2015 en 2016 verder worden uitgerold. De OG zal zich inzetten om samen met CVW en anderen zsm extra projecten te starten gericht op het veilig maken van de gebouwde omgeving op basis van de (voorlopige) NPR richtlijnen vooruitlopend op de aanpassing van het Bouwbesluit met als criteria:
 1. Risico (veiligheid)
 2. Geografische spreiding
 3. Snel uitvoerbaar (2016/2017 opleveren)
 4. Leren in alle relevante vastgoed- en gebiedscategorieën. Interne en externe signaalwerking (gaswinning/aardbevingen staan aantrekkelijkheid/leefbaarheid gebied niet in de weg)
 - d. De OG zal de bestaande regelingen (zoals genoemd in het aanvullend akkoord) herijken/aanpassen en eventueel aanvullen met nieuwe regelingen die noodzakelijk cq randvoorwaardelijk zijn voor de uitvoering van het programma. Deze regelingen zijn nu hoofdzakelijk in beheer en uitvoering van NAM. Beoogd is een publiekrechtelijke regie op de uitvoering en financiering van de regelingen.
 - e. De OG zal een analyse maken van de juridische mogelijkheden en effectiviteit van juridische instrumenten en procedures om situaties die zich in de praktijk gaan voordoen bij de integrale uitvoering van het programma snel op te kunnen pakken cq op te kunnen lossen. Op basis daarvan zullen verbeter voorstellen worden opgesteld. Hieronder valt ook benutten experimenteer ruimte binnen de Omgevingswet.
 - f. Voor de uitvoering van het programma moet helder zijn wat de financiële randvoorwaarden-kaders zijn. De besluitvorming over de financiering van het programma moet goed worden gestructureerd.
De OG zal dit verder uitwerken. Onderdeel daarvan is de nadere vormgeving van de publiekrechtelijke financiering (bijv. door instellen fonds). Het is de verantwoordelijkheid van het departement EZ om met NAM nadere afspraken te maken over wijze waarop NAM de benodigde middelen beschikbaar te stellen.
4. Onder verantwoordelijkheid van de OG worden projecten uitgevoerd die voorwaardenscheppend zijn op regionaal niveau:
 - a. Voor de aankoop van onroerend goed en tijdelijke huisvesting en het beheer daarvan is een specifieke organisatie nodig die t.z.t dat onroerend goed weer kan afstoten. De OG bereidt de totstandkoming van deze organisatie voor (zie verder ook 7)

- b. Omdat in de komende jaren de bouwproductie sterk omhoog zal moeten is een stevig opleidingsprogramma nodig dat niet alleen aan de onderzijde maar ook aan de bovenzijde van de arbeidsmarkt (constructeurs, projectleiders, adviseurs en inspecteurs, bewonersbegeleiding) voorziet in voldoende capaciteit. Daarbij zal nagegaan moeten worden hoe over de volle breedte de bouwkolom in het gebied kan worden uitgebreid en versterkt ook met capaciteit van buiten het gebied;
5. De OG zal de geschillenbeslechting faciliteren met als doel dat hier efficiënt, met tempo dat hoort bij behoorlijk bestuur en met hoge kwaliteit invulling aan wordt gegeven. Bij privaatrechtelijke geschillen is het sluitstuk van arbitrage noodzakelijk. De OG neemt daartoe het initiatief en stelt zo nodig aanvullende regels op;
 6. De OG zal toezien op de onafhankelijkheid van de taxatie. Dit is een essentiële stap in het herwinnen van het vertrouwen van de burgers. Het betreft hier zowel de bestaande taxatie in het kader van onder meer schadeherstel, maar ook de taxaties waarover in het Aanvullend maatregelenpakket afspraken zijn gemaakt, i.c. op het gebied van waardevermindering en de regeling betreffende het achterstallig onderhoud.
 7. Ruimtelijke kwaliteit is een belangrijk element in leefbaarheid en bij integrale plannen. De OG faciliteert dit op twee manieren:
 - a. Het beschikbaar stellen van een Q-team voor de uitvoering.
 - b. Het beschikbaar stellen van een team dat ontwerp onderzoek kan faciliteren.

4. Verkenningfase

In de komende maanden moet een groot aantal werkzaamheden worden uitgevoerd die nodig zijn om de Overheidsdienst Groningen een effectieve start te geven. Tevens is het zaak om op korte termijn concrete activiteiten te ondernemen; herstel van vertrouwen in de overheid zal immers alleen plaatsvinden als er daden worden getoond.

De Overheidsdienst (OG) voor 1-1-2016 een 1^e meerjarig programma Programma moeten opstellen. In september zal ze een Plan van Aanpak en de Contouren van het Programma vaststellen (1). De verkenning van de meerjarenprogrammering is gestart en zal eind juni/begin juli worden opgeleverd. Belangrijk onderdeel van de programmering zal zijn (2) de wijze waarop planning en prioritering kunnen en moeten plaatsvinden. **Daarbij zal inzicht worden gegeven in de fasering en prioritering van de sectorale sporen zoals hiervoor genoemd.** Ook deze verkenning is gestart. Er zal voorzien moeten worden in (3) een adequaat basisdatabestand, in (4) cultuurhistorische inventarisatie en waardekaarten en in (5) monitoring van de woningmarkt.

Uitgangspunt voor de Overheidsdienst is een integrale aanpak van het programma 'aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen'. Zowel om te beoordelen of de huidige beoordelingskaders voldoende op de aardbevingsopgave zijn toegerust, als om na te gaan of wijzigingen in de formele toetsingskaders nodig zijn, zal een (6) verkenning naar de wenselijkheid van (aanpassing van) de regionale structuuromgevingsvisie worden uitgevoerd. **Vertrekkend vanuit het bestaande beleid zal tevens worden gezien op welke wijze deze visie het beste gestalte kan krijgen.** Tevens wordt een verkenning uitgevoerd naar (7) mogelijke juridische belemmeringen en vertragingen voor de aanpak van versterking en het bieden van nieuw perspectief.

Belangrijk element in de aanpak van de Overheidsdienst is het bieden van een handelingsperspectief voor eigenaar bewoners. De uitwerking daarvan (8) wordt nu ter hand genomen om in de uitvoeringsprogrammering vanaf 2016 geëffectueerd te kunnen worden. Parallel hieraan zullen verschillende (9) regelingen tegen het licht moeten worden gehouden om effectiviteit en/of wenselijkheid te beoordelen. Tevens wordt de uitwerking van (10) publiek casemanagement opgepakt en wordt een voorstel ontwikkeld voor (11) een geschillenregeling.

Om handen en voeten te kunnen geven aan het op te stellen programma zal nu ook de uitwerking van het financieel kader (12) opgepakt worden. Tevens wordt een communicatieplan opgesteld (13). Daarnaast zal parallel aan het inrichten van de Overheidsdienst gewerkt worden aan het instellen van een onafhankelijk kenniscentrum (14).

Ook worden de eerste verkenningen uitgevoerd naar (15) de benodigde opleidingen om te kunnen voorzien in voldoende capaciteit en kwaliteit om de ambities waar te maken en naar (16) mogelijkheden om de bouw- en ontwerpsector te prikkelen tot innovatie en om de mogelijkheden van aardbevingsbestendig (ver)bouwen te tonen.

Er wordt geïnventariseerd (17) welke concrete projecten en activiteiten op korte termijn aangegrepen kunnen worden om invulling te geven aan een actiegerichte benadering en om lessen uit de praktijk in te kunnen zetten om de algehele aanpak efficiënt en effectief te maken. En er zal een project worden opgestart dat zich richt op het in kaart brengen van de kwetsbare hoogbouw in het gebied (18).

[De nummering verwijst naar verkenningen, alleen dat weten wij, de lezer niet. Zou weg kunnen](#) (10)(2e)

Daarnaast zijn uit het Aanvullend Maatregelen Pakket de volgende activiteiten/projecten voortgekomen:

Instellen die Meijdam (ook in relatie tot onderzoek naar alternatieve (ver)bouwmethodes)
 Normenkader:
 NPR consultatie/NPR opname in bouwbesluit
 Normen voor bedrijfsgebouwen, industriële installaties, infrastructuur en overige
 bouwwerken
 Vaststellen pga-contourenkaart

(Verkenning van een onafhankelijke) taxatie ten behoeve van:

achterstallig onderhoud

regeling waardevermindering

Onderzoek maatregelen onverstoord markt (huidig onderzoek door DT; vanaf 1 december 2015 naar project 5: Opstellen monitoring Woningmarkt)

Onderzoek impact woningfinanciering/assurantie

Aansprakelijkheid 'derden'

Onderzoek naar verjaringstermijn

Economische effecten en werkgelegenheid

Op veel onderdelen vinden al werkzaamheden plaats. Deze worden meegenomen in de verkenningen en worden onderdeel van de aanpak. De verkenningsfase had oorspronkelijk als einddatum 1 juli 2015 op basis van een startdatum van 1 mei 2015. Vanwege een langere termijn die nodig is voor de opdrachtverstrekking, gaan we nu uit van een latere einddatum (1 augustus).

In bijlage A is een volledig overzicht van alle projecten en de uitwerkingen daarvan opgenomen.

5. Heft in eigen hand

Zoals hiervoor al is aangegeven willen we de uitvoering van de herstel operatie versnellen. Ook willen we de eigenaren meer keuze vrijheid geven, zowel om de eigen opdrachtgevende deskundigheid in te kunnen zetten (professionele vastgoedbeheerders, corporaties, particulieren), als om niet gedwongen te hoeven wachten tot zij in de programmatische aanpak aan de beurt zijn.

De OG denkt dat deze beide doelen elkaar kunnen versterken.

Wij willen het mogelijk maken dat eigenaren kunnen kiezen uit:

1. Schade laten herstellen door CVW en wachten tot het woongebied in het kader van prioritering en fasering is aangewezen als versterkings- en vernieuwingsgebied en het CVW de integrale versterking en verduurzaming oppakt en wanneer dat nodig is met een voorstel voor herhuisvesting en vergoeding van de daarvoor te maken kosten.
2. Heft in eigen hand nemen. Op basis van verstrekte bouwnormen, redelijke vergoeding voor de investeringskosten (tbv herstel/versterking) besluit de eigenaar bewoner zelf een architect en constructeur in de hand te nemen, een omgevingsvergunning aan te vragen een aannemer te zoeken. Naar analogie van de oude Rehabilitatieregeling kan uitbetaling worden gekoppeld aan realisatie. Hij regelt zelf herhuisvesting (2x verhuizen) en opslag meubilair en krijgt daarvoor toereikende vergoeding. Het is belangrijk dat de eerste zelf versterkte woningen er staan in 2016.
3. Voor veel mensen zal dit de eerste en mogelijk enige keer in hun leven zijn dat zij opdrachtgever zijn van een bouwproces en zelf verantwoordelijk zijn voor de beheersing van doorlooptijd, kwaliteit en kosten. De ervaring leert dat een goede begeleiding van het bouwproces enorm helpt om mensen over deze drempel te helpen en deze opgaven tot een goed einde te brengen. In de Groningse situatie is dit eens te meer van belang gezien de complexiteit van het aardbevingsbestendig bouwen en de complexe te maken afwegingen. (waaronder de afweging versterken/nieuwbouwen als NPR proof versterken hoge kosten met zich meebrengt)

4. De eigenaar bewoner besluit (wanneer het pand geen cultuurhistorische waarde heeft) de door de OG verstrekte vergoedingen te gebruiken voor vervangende nieuwbouw. In veel gevallen is dit een stuk eenvoudiger. Engineering kost minder dan de helft. Het is denkbaar dat hij in één keer overstapt van zijn huidige huis naar aardbevingsbestendige nieuwbouw. Er zijn daarbij verschillende keuzemogelijkheden:

- Bouw van een nieuwe woning op dezelfde kavel, na sloop van de oude woning en tijdelijke herhuisvesting tijdens sloop en nieuwbouw;
- Bouw van een nieuwe woning op dezelfde kavel maar naast, voor of achter de huidige woning. De bewoners stapt van de oude over naar de nieuwe woning en de oude wordt daarna gesloopt;
- Verkoop oude woning en bouw van een nieuwe woning op een aangeboden kavel in de eigen gemeente;
- Verkoop oude woning en bouw van een nieuwe woning elders in het aardbevingsgebied;
- Verkoop oude woning en vertrek uit het gebied;
- Gezien omstandigheden en voorkeuren wil de eigenaar bewoner het liefst gaan huren (al of niet in eigen dorp) en de eigen woning verkopen.

Deze mogelijkheden zullen in de komende maanden verder worden uitgewerkt. Deze keuzemogelijkheden kunnen consequenties hebben voor de inhoud van regelingen en de programmering, bestemming en inrichting van de ruimte in vrijwel ieder dorp. Dit zal mogelijk gemaakt moeten worden in de planologische kaders. Uit de verkenningen en meer uitgewerkte masterplanning zal moeten blijken welk bijdrage dit kan leveren aan de gewenste versnelling.

6.Kennis en Innovatie.

In de Eurocode is ongewapende baksteenbouw verboden bij een PGA groter dan 0,22. Een vraagstuk apart is hoe we de transitie organiseren van een eeuwenoude wooncultuur van grondgebonden bakstenen huizen naar aardbevingsbestendig wonen en werken. Dit kan het beste door dit te combineren met een versnelde energietransitie die voor bewoners leidt tot huis met meer comfort en lagere woonlasten en geen afhankelijkheid van gas. De OG wil samen met CVW , de EB e.a. de bouwwereld uitdagen te komen met vernieuwende (industriële) concepten voor herstel/renovatie en nieuwbouw in dit aardbevingsgevoelige gebied.

Daartoe dient ook het idee van een te organiseren de Internationale Bouw Tentoonstelling Groningen (IBT). Op een nader te bepalen locatie worden wereldwijd de beste architecten, constructeurs en bouwbedrijven uitgenodigd te laten zien wat zij (in alliantie met de lokale bouwers en ontwerpers) kunnen betekenen in dit gebied, in welk tempo kan worden geleverd en wat dat kost. Aandachtspunten daarbij zijn aansluiting bij de regionale/lokale vraag (niet bouwen voor leegstand; eventueel aansluiten bij noodzaak tijdelijke huisvesting) en aansluiting bij de regionale/lokale bouwwereld (om huidige kennis te benutten, om het leerproces op gang te brengen, om aansluiting bij de lokale markt te bewerkstelligen en om vervolg te garanderen). We gaan dit zo organiseren dat in de aanloop en bij de uitvoering ook het debat wordt georganiseerd over wat past in een 21 eeuwse Groningse wooncultuur. Dit kan helpen bij het versnellen van de innovatie, de aanpak van de 3-slag en bij het aansnijden van nieuwe en andere bouwcapaciteit. Het geeft nieuwe energie in het gebied en nieuw perspectief.

In de brief van minister EZ aan de kamer (dd 9-02-2015) geeft de minister aan dat er in de afgelopen periode veel kennis en expertise opgedaan ten aanzien van de effecten van aardbevingen op onder andere de ondergrond, infrastructuur, woningbouw en sociaal-economische en maatschappelijke structuur. Er wordt ook het nodige onderzoek gedaan om meer benodigde kennis te vergaren. Om de kennis en expertise optimaal te benutten en kennisvergaring in goede banen te leiden zal een onafhankelijk publiek-privaat kennisplatform opgericht. Door het ontwikkelen van een strategische kennis- en innovatie-agenda kunnen kennisinstellingen en bedrijven worden uitgenodigd, aangespoord en gefaciliteerd om innovatieve oplossingen te creëren, waarmee de opgaven in het gebied effectiever en doelmatiger het hoofd kunnen worden geboden en de economie en leefbaarheid in het gebied kunnen worden verbeterd. De OG zal dit verder uitwerken.

7.Aankoop van woningen,

Gezien de grote krimp in de DEAL en BMW gemeenten zal een overschot aan woningen ontstaan. Omdat de corporaties stevige sloopprogramma's opnemen in hun meerjarenplannen en ook uitvoeren, doet dit probleem zich vooral voor in de voorraad van eigenaar bewoners. Het is niet doelmatig woningen te versterken die op langere termijn niet nodig zijn. Bovendien is er ook de kwalitatieve opgave om te zorgen dat de woningvoorraad wordt aangepast aan een vergrijzende bevolking, de concentratie van de voorzieningen in centrumdorpen in regiokernen en de energietransitie. Er zijn geen harde cijfers over het aantal mensen dat zou willen verkopen wanneer die optie zou worden geboden. Mensen die het gebied goed kennen schatten de binding aan het eigen dorp of stad zeer hoog in en denken dat het om beperkte percentages zou gaan (5-10%). Nu worden woningen al aangekocht in sociaal schrijnende situaties, als versterking niet lonend is (Jarino woningen) en bij complexe schadegevallen. Nagegaan zou moeten worden of een aankoopregeling (bijvoorbeeld naar het model Moerdijk) niet ook zou kunnen bijdragen aan meer het sneller en beter bereiken van de doelstellingen van het programma in een interactie met die mensen die een positieve binding met het gebied en het beoogde perspectief hebben.

Aangekochte woningen die gezien de kwaliteit niet het beste gesloopt kunnen worden, zouden gebruikt kunnen worden na versterking voor tijdelijke herhuisvesting en na verloop van tijd weer op de markt gebracht kunnen worden. Grond onder gesloopte woningen kan als bouwkaavel worden afgezet , wanneer daar vraag naar is.

In de brief van de minister van EZ aan de kamer (dd 04-02-2015) geeft hij het belang aan van het herstel van een (weer) goed functionerende woningmarkt. Om die reden geeft hij aan te willen onderzoeken hoe een aankoop regeling een bijdrage kan leveren aan dat herstel. Onderdeel van het onderzoek naar de wenselijkheid en vormgeving van de aankoopregeling is ook het verkennen van de mogelijkheid voor het oprichten van een specifiek woningbedrijf .

8.Organisatie Overheidsdienst Groningen

De besturing van de Overheidsdienst is uitgewerkt in de governance notitie. De bestuurlijke verantwoordelijkheden volgen daarin de inrichting van ons staatsbestel. De wethouder en het College van B&W zijn daarin primair verantwoordelijk voor veiligheid, goed wonen , een goed ruimtelijke ordening en toereikende voorzieningen en een goede participatie naar burgers en gemeenteraden.

Zij worden daarbij ondersteund door de OG, ook met het uitlenen van deskundige medewerkers.

Deze medewerkers vallen onder de verantwoordelijkheid van de NCG(/directeur Groningen of directeur Den Haag).

De NCG is ambtelijk opdrachtgever en verantwoordelijk voor afstemming, voortgang, resultaten en beheersing risico's.

Voor de organisatie van de Overheidsdienst Groningen wordt verder verwezen naar het Organisatie Besluit.

Dit besluit wordt 1-7-2015 vastgesteld.

Een concept OB is beschikbaar (versie 27-5-2015)

Bijlage A

1. Voorbereiden meerjarig programma – offertes verstrekt op 18 mei 2015
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: (10)(2e) Gideon Consult
Betrokkenen: (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) Siegbert van der Velde/ (10)(2e)
<i>Opdracht:</i> Een goed alomvattend en breed gedragen programma dat als richtinggevend kader dient voor alle fysieke, sociaal-culturele en economische maatregelen die voor het aardbevingsgebied nodig zijn om perspectief te bieden op een aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen.
<i>Waarom:</i> In het onderhandelingsakkoord is de OG getypeerd als een publieke regieorganisatie die werkt op basis van een integrale en meerjarige programma's en de bekostiging daarvan. Dit programma biedt het kader voor tal van uitvoeringsprogramma's en stuurt ook mede de op te stellen ruimtelijke gebiedsvisie voor het aardbevingsgebied aan.
<i>Wat:</i> Het afmaken en specificeren van het Programma "OG" waarin zijn uitgewerkt de missie van de OG, de fysieke, sociaal-culturele en economische doelen, de daarvoor noodzakelijke inspanningen, de beoogde resultaten en effecten. <ul style="list-style-type: none"> - Toetsen en verfijnen van missie, verder uitwerken van doelen en effecten - Met betrokkenen uit de betrokken departementen, provincie en gemeenten verder invullen en verfijnen van de noodzakelijke inspanningen, pilots en projecten zodat de maatregelen doeltreffend zijn, in aansluiting op alle al lopende (sectorale) programma's in het gebied - Het opstellen van een meerjarige begroting voor de uitwerking en uitvoering van het programma en voorstellen over de meest passende wijze van financiering van (deel)programma's en lokale uitvoeringsplannen - Uitgewerkt de aanpak voor de eerste 2-3 jaar
<i>Resultaat:</i> <i>Verkenningfase:</i> Rapportage met overzicht relevante deelplannen en programma's; actualiteit hiervan in relatie tot programma Overheidsdienst; gewenste aanvullende maatregelen; randvoorwaarden en belemmeringen; kansen; top drie van kansrijke en snel te realiseren maatregelen per beleidsector.
<i>Aanpak:</i> <i>Verkenningfase:</i> Eerst zal een verkenner met de stakeholders inventariseren welke programma al zijn opgesteld, welke aanvullingen noodzakelijk zijn en op welke wijze het proces verder het beste kan worden ingericht met het oog op het draagvlak voor het programma. In deze verkenningfase passen ook één of meer interactieve olopjes met betrokkenen. De opdracht voor de verkenning van 4-6 weken is verstrekt op 18 mei 2015. De verkenningfase voor deze opdracht loopt tot 1 juli. Daarmee krijgen de inhoud van de opdracht, de aanpak en de samenstelling van het projectteam meer diepgang en profiel.

1A. Opstellen Masterplanning Overheidsdienst Groningen - offerte verstrekt op 18 mei 2015
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: Jan Bont (Triode) Betrokkenen: Project 1,2 en 4
<i>Opdracht:</i> Het opstellen van een Masterplanning voor de producties van de OG in samenhang met de volgens de aangegeven prioritering en fasering in hoog tempo te realiseren productie aardbevingsbestendig vastgoed in het gebied en de daartoe noodzakelijke aanpassingen van het ruimtelijk planologische instrumentarium.
<i>Waarom:</i> Aardbevingsbestendig Groningen in een opgaven van grote omvang. Gegeven de directe veiligheidsrisico's zal dat in hoog tempo aangepakt dienen te worden. Daarvoor zijn publiekrechtelijke kaders nodig die stand houden tot en met de Raad van State. Met de verkenningsoopdrachten is met de opstelling daarvan een begin gemaakt. Bij de contourenschets is ook inzicht nodig in de benodigde tijd en besluitvormingsprocedures op de drie overheidsniveaus en een eerste indicatie van de doorlooptijden van deze operatie en de condities waaronder deze haalbaar zijn (pessimistisch-realistisch-optimistische scenario's met gebruik van huidige wettelijke mogelijkheden)
<i>Wat:</i> Met het oog op de samenhang en betrouwbaarheid van uitspraken van de OG over wanneer welke resultaten in welk tempo gehaald kunnen worden, rekening houdend met wet- en regelgeving is het noodzakelijk een eerste indicatieve planning op te stellen waarin een doorkijk wordt gegeven over de eerste 2-3 jaar en de gewenste productieomvang daarna waarbij: <ul style="list-style-type: none"> • Ca 20 pilots daadwerkelijk worden versterkt waarbij naast uitvoering door Centrum voor Veilig ook eigenaren, ondernemers en maatschappelijke instellingen de mogelijkheid wordt geboden het Heft in eigen hand te nemen • Het meerjarig programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen wordt uitgewerkt voor de periode 2015-2025 • De structuurvisie(s) voor het aardbevingsgebied worden opgesteld • Mogelijk in de kern van het gebied ook al bestemmingsplannen worden aangepast op de impact van de versterking • De Overheidsdienst Groningen wordt opgebouwd • Training en opleiding wordt verzorgd op gebieden waar grote capaciteitstekorten bestaan • Werkprocessen en besluitvormingsprocessen worden ingericht <p>Waarna we in 10 jaar willen zorgen voor een aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen Bij 50.000 woningen (in 9 gemeenten 67.000 objecten) zullen we dus na de aanloop een productie moeten gaan maken van 6-7000 verstrekte en (bijna) energie neutrale woningen per jaar. Als het gebied uitbreidt wordt de opgave vrijwel onbeheersbaar in 10 jaren. De gaskraan zal dus ook dicht(er) moeten vooral om te voorkomen dat de stad meer aardbevingen krijgt.</p>
<i>Resultaat:</i> Verkenningfase tot 1 augustus: Het resultaat is het concept plan van aanpak met de eerste verkenningen/ resultaten van de onderliggende uitgangspunten, procesuitgangspunten op hoofdlijnen met benodigde teksten, schema's en (project)kaarten.
<i>Aanpak:</i> In verkenningfase verzamelt een ervaren verkenner kennis en inzichten bij alle relevante spelers en stelt advies op met Plan van Aanpak vervolg

<p>2. Opstellen methode voor planning en prioritering gebiedsaanpak - offerte verstrekt op 18 mei 2015</p>
<p>Trekker: Directie Groningen</p>
<p>Verkenner: Frans Klijn (Deltares) Betrokkenen: i.s.m projecten 1,4,6 Triode (verbinding projecten)</p>
<p><i>Opdracht:</i> Het opstellen van prioritering voor de uitvoering van de 3-slag en een planning voor het veilig maken van het aardbevingsgebied in de periode 2015 -2025 in aansluiting op in de contourennota beschreven aanpak</p>
<p><i>Waarom:</i> In onderhandelingsakkoord Overheidsdienst is opgenomen dat er beleidskaders en spelregels moeten komen voor een integrale preventieve versterkingsaanpak, inclusief prioriteitsstelling en condities voor de uitvoering daarvan in samenwerking met CVW, corporaties en gemeenten. Gezien de grote omvang van de opgave, de noodzaak te leren en de beperkte capaciteit op tal van terreinen is het noodzakelijk aan te geven in elke volgorde Groningen weer veilig wordt gebaseerd op een voor ieder transparante analyse van de veiligheidsrisico's en een gecoördineerde inzet van de beschikbare middelen en capaciteit van het CVW en andere opdrachtgevers in het gebied. Omdat de inzichten niet volledig zijn zal de prioriteitsstelling gebaseerd moeten worden op de nu beschikbare kennis. Bij voortschrijdend inzicht en met de leerervaringen uit de pilots kan dit nader worden aangevuld en verfijnd.</p>
<p><i>Wat:</i> Er zal door OG i.o. de prioriteiten bepaald worden bij de aanpak op basis van een analyse van de aardbevingsrisico's, de optredende piekgrondversnellingen, de impact daarvan op de in het gebied aanwezige bebouwing op grond van onder meer bouwtypes, bouwwijze en ouderdom, de veiligheidsrisico's voor verschillende segmenten gebouwen. Dit wordt vastgelegd in kaarten. De analyse wordt vertaald naar een realistische planning rekening houdend met de sociaal-maatschappelijke impact van de te nemen versterkingsmaatregelen, de noodzakelijke planologische basis (Raad van State proof) voor de te verlenen vergunningen voor de uitvoering van de 3-slag en de noodzakelijke leer- en opbouwfase van 3 jaar.</p> <p>Voordat een dergelijke prioritering en fasering kan worden opgesteld zal eerst een gedragen methode daarvoor ontwikkeld moeten worden op basis van beschikbare kennis, en adaptief voor kennis waarvan wordt verwacht dat die beschikbaar komt.</p>
<p><i>Resultaat:</i></p> <p><i>Verkenningfase:</i> Het eindresultaat is een reflectie op de opdracht: is de juiste vraag gesteld/de juiste opdracht geformuleerd; en kan deze (in principe) beantwoord worden met de beschikbare kennis en gegevens?</p>
<p><i>Aanpak:</i> In de verkenningsfase verzamelt een ervaren verkenner kennis en inzichten bij alle relevante spelers (w.o. NAM, ARUP, CVW, SODM, Provincie Groningen, Ministeries EZ en I&M) over een werkbare aanpak en de daarbij noodzakelijke kennis en bronnen. Daarna werving en selectie van een projectmanager met op dit gebied relevante kennis, ervaring en netwerken met een technisch team met specialisten. Definitieve en waar nodig aangevulde en gewijzigde opdracht na verkenningsfase van 4-6 weken en het opstellen van een Plan van Aanpak. Voor 1 augustus 2015 krijgt projectleider met projectteam de opdracht om in een proces van joint-fact finding een methode te ontwikkelen voor de prioritering. Alle spelers die van belang zijn doen of mee in het project of in klankbordgroep.</p>

NB. Samenvoegen AMP 1 (Preventief versterken - snel aan de slag)

3. Opstellen data bestand (GIS) - offerte binnen
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: (10)(2e) provincie Groningen)
Betrokkenen: Ambtenaren provincie; Kadaster; NAM; Gemeente Groningen GEO; Geonovum; Geon.
<i>Doel:</i> Er is dringend behoefte aan objectieve informatie over verschillende factoren, die in het aardbevingsgebied de leefbaarheid en het sociaal en economisch perspectief van de regio zullen bepalen. Door op gedetailleerd niveau (woningadres) vanuit verschillende invalshoeken naar de relevante gegevens te kijken in relatie tot de aardbevingen kan een objectiever beeld worden geschetst. Wat relevante gegevens moet nader worden onderzocht maar te noemen zijn al: gegevens over de ondergrond en bovengrond, landschap, de planologische status (resultaten vooronderzoeken, bestemmingsplan), de gebouwde omgeving (zoals eigendomssituatie, woningtype, bouwjaar, kwaliteit, cultuur historische waarden, schades, uitgevoerde versterking en verduurzaming), sociale informatie en het werkingsgebied van regelingen. Het beoogde beeld verandert ook in de tijd. Door monitoring (middels opbouw van historie in gegevens) kunnen veranderingen inzichtelijk worden gemaakt.
<i>Waarom:</i> Informatiebeheersing in grote en complexe projecten is van groot belang en tegelijk lastig te realiseren. Voor allerlei beleidsbeslissingen maar ook voor de uitvoering is het kunnen beschikken over deze informatie en de mogelijkheid daarmee te kunnen rekenen cruciaal. Daarnaast heeft de informatie ook een belangrijke maatschappelijke functie en zal ontsloten moeten worden naar derden en naar het publiek. Hierbij zal aandacht moeten worden besteed aan in hoeverre data ook daadwerkelijk open beschikbaar kan worden gesteld (wat zijn de gebruiksbeperkingen). In veel gevallen zal een zekere aggregatie nodig zijn (op bijv. postcodeniveau) om te zorgen dat informatie niet herleidbaar is naar individuele woningen/personen.
<i>Wat:</i> Om dit vraagstuk te ondersteunen is een geografisch informatiesysteem (GIS) nodig. Het systeem volgt per woningadres de invloed van de aardbevingen op onder andere de waarde, de verkoopdynamiek en de opgetreden schade. Het systeem kijkt niet alleen terug maar kan ook vooruitkijken door middel van het uitvoeren van simulaties van effecten van toekomstige aardbevingen. Alle informatie kan aan elkaar gerelateerd worden door (GIS-)data-analyse. Hierdoor wordt het mogelijk de data geografisch te bewerken en te ontsluiten. Zo kan per aardbevingszone (resp. zone van maximale piekgrondversnelling) de invloed van de aardbevingen op de woningmarkt geanalyseerd worden. Op basis van de GIS-analyse moet een export kunnen worden gemaakt in .csv formaat voor verder verwerking in Excel of een statistisch pakket. De vragen die het systeem moet kunnen beantwoorden zijn niet vooraf volledig uit te werken. De vragen zullen in de loop van de tijd ook steeds anders (groter) worden. Naarmate meer kennis over het onderwerp wordt vergaard zullen nieuwe vragen naar voren komen. Dit vraagt om een flexibele opzet, waarmee de OG wordt ondersteund in de vertaling en uitwerking van de vragen naar concrete producten. Nieuwe vragen brengen mogelijk ook de behoefte aan meer of andere data met zich mee.
<i>Resultaat:</i> Verkenningfase: Advies voor 1 augustus 2015 over programma van eisen (PvE) voor een (zo mogelijke standaard) GIS systeem voor de OG en de mogelijke koppelingen met al gebruikte systemen van andere actoren. Plan van aanpak vervolgtraject en begroting kosten van aanschaf, gebruik en beheer.
Aanpak: In verkenningfase verzamelt een ervaren verkenner kennis en inzichten bij alle relevante spelers en stelt advies op met Plan van Aanpak vervolg
-

4. Opstellen cultuurhistorische inventarisatie en waarde kaarten - offerte binnen
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: (10)(2e) (provincie Groningen) en Libau
Betrokkenen: (10)(2e) (gemeente Groningen), Steunpunt Monumenten, Stichting Oude Groningen Kerken, Erfgoedpartners (Museumhuis en Molenhuis), Groninger Landschap, Bond Heemschut, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
<i>Opdracht:</i> Het uitwerken van een aanpak voor cultureel erfgoed: inzicht in de totale opgave van herstel en versterking van monumenten en een cultuurhistorische waardestelling van het gebied ten behoeve van de structuurvisie.
<i>Waarom:</i> In het onderhandelingsakkoord Overheidsdienst is uitgesproken dat de gebiedsaanpak ook de cultuurhistorische samenhang en kwaliteit moet behouden en versterken. Ook in de Tweede Kamer is aandacht gevraagd voor de aanpak van cultureel erfgoed (Motie Faber). Gevraagd wordt zorg te dragen voor een speciaal team bij de Nationaal Coördinator Groningen voor het herstel en de preventie van schade aan monumenten en erfgoed. Deze opdracht kan een eerste stap daartoe zijn.
<i>Wat:</i> Er zal, voortbordurend op wat reeds in gang is gezet, en in overleg met de in het gebied werkzame monumentenorganisaties en sleutelfiguren een werkwijze ontwikkeld worden om in de aangewezen gebieden tot een behoefteraming en waardestelling te komen die gebruikt kan worden voor een door het veld gedragen omgang met de cultuurhistorische waarde van landschappen, ensembles, objecten, constructies en interieurs van de aangewezen rijksmonumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten. Deze werkwijze vraagt afstemming met de technische woninginspecties door CVW.
<i>Resultaat:</i> <i>Verkenningfase:</i> In oktober 2015 is gebruik makend van de al aanwezige kennis inzichten in het gebied en onder meer de ervaring van Buro Monumenten Amsterdam bij de aanleg van de Noord-zuidlijn een operationele werkmethode en een werkproces ontwikkeld en zijn de eerste geïnstrueerde cultuurhistorici beschikbaar voor begeleiding van de pilots behoefteraming en waardestelling. Daarnaast is een planning en meerjarenraming beschikbaar voor de inventarisatie van het gehele gebied.
<i>Aanpak Nulmeting:</i> Libau Steunpunt is door de provincie en het ministeries van OCW en EZ reeds gevraagd om voor de behoefte raming/ nulmeting een eerste globale offerte te maken. Deze offerte gaat uit van één gemeente (Loppersum) om vervolgens die gegevens te extrapoleren naar het hele bevingengebied. Een volledig onderzoek is op de korte termijn niet te realiseren. Deze gegevens zijn wel op de korte termijn nodig om de opgave voor de overheidsdienst te kunnen maken. Belangrijk is dat dit onderzoek in verschillende fases wordt uitgevoerd: eerst gemeente 1, dan gemeente 2, dan gemeente 3, enz. Als een gemeente is afgerond, dan kunnen de resultaten ervan direct gebruikt worden voor de volgende stap. De aanpak van monumenten en het erfgoed kan namelijk niet wachten totdat deze nulmeting helemaal gereed is.
<i>Aanpak waardestelling:</i> Na korte verkenning met stakeholders (4-6 weken), werving en selectie projectleider aanpak cultuurhistorische waardestelling (9 gemeenten). Hierbij aansluiten bij reeds lopende trajecten vanuit Stuurgroep Aardschokken (EZ, OCW, Provincie, NAM, gemeente, Libau). Van belang is dat de aanpak van monumenten niet de afronding van de waardestelling hoeft af te wachten.
Partners in deze opdracht zijn Libau, Steunpunt Monumenten, Provincie Groningen, Stichting Oude Groningen Kerken, Erfgoedpartners (Museumhuis en Molenhuis), Groninger Landschap, Bond Heemschut, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
De keuze voor Libau Steunpunt is logisch omdat zij al veel gegevens over monumenten in Groningen in huis hebben en ook goed weten waar de andere gegevens beschikbaar zijn. Bovendien hebben zij het netwerk naar het rijk, provincie en gemeenten in Groningen. Daarnaast is het verstandig om de keuze voor partners etc goed af te stemmen met de provincie en gemeenten gezien taken die deze (gesubsidieerde) partners hebben.

Voorstel is om :

- Libau Steunpunt op korte termijn de opdracht te verlenen voor de nulmeting
- Afstemming te zoeken met de provincie en gemeenten
- De cultuurhistorische waarde stelling pas in tweede instantie te doen.
- Maak gebruik van reeds bestaande overleg structuren (structuur OCW) en projecten bv Smart Monuments (RCE)

4B. Aanvulling cultureel erfgoed (operationalisatie)
Trekker: Directie Groningen
Verkenner:
Opdracht:
Waarom:
Wat:
Resultaat:
Aanpak:
Financiën (op basis van offertes):

5. Opstellen monitoring woningmarkt
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: Provincie Groningen (10)(2e)
Betrokkenen:
Opdracht: wordt voorlopig geparkeerd in afwachting van uitkomsten lopend onderzoek provincie Groningen/Dialogotafel TU Delft

6. Opstellen structuurvisie aardbevingsgebied - offerte binnen
Trekker: Directie Groningen
Verkenners: (10)(2e) (provincie Groningen)
Betrokkenen: Vier vertegenwoordigers van de vier clusters van gemeenten; projectsecretaris (provincie Groningen)
<i>Opdracht:</i> Het opstellen van één of meer regionale structuurvisie (s) voor het aardbevingsgebied (12 gemeenten)
<i>Waarom:</i> In onderhandelingsakkoord Overheidsdienst is opgenomen als taak “Het ontwikkelen en vormgeven van een geïntegreerde regionale gebiedsaanpak door koppeling van alle hoofdopgaven in het gebied zodat de sociale, ruimtelijke, economische en cultuurhistorische samenhang en kwaliteit wordt behouden en versterkt.” Deze regionale structuurvisie biedt het (ruimtelijke en functionele) kader voor het ontwikkelen van een gebiedsgerichte aanpak per gemeente en/of dorpskern. De structuurvisie wordt opgesteld in samenhang met het programma OG (opdracht 1)
<i>Wat:</i> Er wordt door OG i.o. in samenwerking met betrokken departementen, provincie, gemeenten en dialoogtafel een regionaal gebiedsperspectief gemaakt die het ruimtelijke en functionele kader en prioritering vormt de gebiedsontwikkeling op lokaal niveau waarbij de impact van de versterkingsopgave is meegenomen. Het is een combinatie van ondergronds/bovengronds structuurvisie met relatie naar leefbaarheid, krimp, cultureel erfgoed en gasbevingen. Voorwaarde: gebruik maken en samenwerken met makers van al gemaakte structuurvisies.
<i>Resultaat:</i>
<u>Verkenningfase</u> (tot 1 oktober 2015): Projectplan voor de vervolgfase met daarin hoe de uiteindelijke eindproducten (visie met perspectief voor het gebied en de voorwaarden scheppen die daarvoor belangrijk zijn) worden gerealiseerd.
<i>Aanpak:</i> Aansluiten bij lopende planvorming en samenwerking in DEAL gemeenten, BMW gemeenten en cluster Hoogezand-Sappemeer/Slochteren/Menterwolde en stad Groningen waarop kan worden voortgebouwd. In verkenningsfase van 1 juni tot medio juli uitwerken opdracht en hoofdlijnen aanpak. Daarna aanstellen ervaren projectmanager die team om zich heen verzamelt van deskundigen op deelterreinen (planologie, woningbouwprogrammering, energietransitie, leefbaarheid, voorzieningen, economie, milieu, verkeer en vervoer, ondergrond) met de opdracht een Plan van Aanpak uit te werken met een begroting. De projectmanager regelt de interfaces met de overige opdrachten 2,3 en 4 en legt voor 1 oktober 2015 Plan van Aanpak met begroting vervolgetraject ter goedkeuring voor aan NCG.

7. Analyse juridische belemmeringen
Trekker: Directie Den Haag
Verkenner: naam volgt
<p><i>Doel:</i> Het inzichtelijk maken van de juridische mogelijkheden en onmogelijkheden en de effectiviteit van juridische instrumenten en procedures om situaties die zich in de praktijk gaan voordoen bij de integrale versterkingaanpak snel op te kunnen pakken c.q. op te kunnen lossen. Op basis daarvan voorstellen ter verbetering.</p> <p>Om vertraging in de uitvoering van het integrale versterkingsprogramma te voorkomen moet worden bezien of het beschikbaar juridisch instrumentarium voldoende effectief is. Indien dat niet het geval is, dient aanpassing van wet- en regelgeving overwogen te worden.</p> <p>Inhet aanvullend akkoord is hierover het volgende afgesproken: "Aandachtspunt voor de kwartiermaker is de nadere uitwerking van de juridische basis en vormgeving van de bevoegdheden, met name de bevoegdheden die gericht zijn op uitvoering. Er dient in de kwartiermakerfase onderzocht te worden of slagkracht en doorzettingsmacht door wet- en regelgeving worden belemmerd of zouden kunnen worden vergroot door het ontwerp van nieuw, formeel instrumentarium. Waar effectief wordt de bestaande wet- en regelgeving benut, als uit onderzoek blijkt dat deze onvoldoende mogelijkheden bieden (witte vlekken of te weinig slagkracht) of onvoldoende effectief zijn, dan wordt een nieuw juridisch kader opgesteld""</p>
<p><i>Wat:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. relevante wet- en regelgeving, op zowel op rijks- als regionaal niveau wordt geïnventariseerd welke wettelijke kaders en regelgeving relevant is voor de opgave in Groningen. Dit zijn in ieder geval bepalingen in de Wabo (omgevingsvergunningen), Wro (o.a. bestemmingsplannen en rijkscoördinatie-regeling), Woningwet, Huurwet en de Crisis- en herstelwet (recent aangepast) 2. Bezien hoe binnen bestaande wettelijke kaders tot versnelling van de procedures kan worden gekomen. 3. onderzocht wordt of bestaande en te verwachte praktijksituaties effectief kunnen worden aangepakt op basis van de bestaande wet en regelgeving. Waar zitten hiaten, belemmeringen 4. suggesties van aanpassingen van juridisch instrumentarium of andere instrumenten/maatregelen.
<p><i>Resultaat:</i> Inventarisatie, beoordeling van effectiviteit en signalering van witte vlekken/hiaten en voorstellen voor aanpassing instrumentarium.</p> <p>Omdat de inventarisatie al heeft plaatsgevonden en casusbeschrijving/bespreking nu wordt voorbereid, wordt de opdrachtnemer gevraagd de resultaten voor 1 juli a.s. op te leveren.</p>
<p><i>Aanpak:</i> Onder coördinatie van WJZ van het ministerie van EZ heeft een interdepartementale inventarisatie plaatsgevonden (OCW, BZK, I&M). Daarbij zij de versnellingsmogelijkheden van procedures deels in beeld gebracht. Op basis van deze inventarisatie wordt overleg gepland met uitvoerders (NAM/CVW/Corporaties) en provinciale en gemeentelijke experts waarbij praktijkcasus worden doorgenomen. Parallel daaraan kan op basis van de aanpak van de stads- en dorsovernieuwings worden onderzocht waar hiaten/belemmeringen zich voor kunnen doen, dan wel welke mogelijke oplossingen kunnen worden overwogen. Tenslotte worden voorstellen geformuleerd om eventueel hiaten te kunnen dichten en belemmeringen weg te nemen.</p>

8. Opstellen handelingsperspectief eigenaar bewoners - offerte binnen
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: (10)(2e)
Betrokkenen:
<i>Opdracht:</i> Het bieden van meer keuzemogelijkheden aan eigenaar bewoners, ondernemers en corporaties
<i>Waarom:</i> Bij de huidige aanpak duurt het 12 - 20 jaar voordat Groningen weer veilig is. OG heeft als ambitie geformuleerd om te zorgen dat in 2025 Groningen weer veilig is. Daarvoor zal het tempo omhoog moeten en zal aan eigenaar bewoners (70% van woningen in de 9 landelijke gemeenten) , ondernemers en corporaties een zelfstandig handelingsperspectief geboden moeten worden naast de aanpak door CVW.
<i>Wat:</i> OG staat volgende aanpak voor:
<ol style="list-style-type: none"> 1. CVW blijft zich richten op de uitvoering van de 3-slag maar binnen publieke kaders/spelregels van OG 2. Naast wachten op aanpak door CVW wordt aan eigenaar bewoners, ondernemers en corporaties alternatieve handelingsperspectieven geboden; 3. Eigenaar bewoners, ondernemers en corporaties die het heft in eigen hand willen nemen, worden daarbij vanuit OG adequate ondersteuning geboden; 4. In het programma van OG worden daartoe heldere en effectieve regelingen opgenomen (de voor zelfbouwers en andere opdrachtgevers geldende bouwnormen, passende vergoeding van de totale stichtingskosten van versterken, de wijze waarop relevant achterstallig onderhoud wordt verdisconteerd, begeleiding van zelfbouwers, regeling herhuisvesting, sloop en vervangende nieuwbouw door zelfbouwers; aanpak en bescherming cultuur historisch erfgoed) 5. Omdat de aanpak met veel onzekerheden is omgeven gaat de aanpak en ook de opbouw van de organisatie uit van een lerende en adaptieve aanpak; 6. Daartoe worden in de jaren 2015-2017 met de grootste voortvarendheid in het gebied van de 12 gemeenten volgens de na overleg met betrokkenen (en aansluitend op reeds door het CVW ingezette acties!) publiek bepaalde gebieds gewijze en sectorale prioriteiten een aantal pilots integraal (versterkingsniveau LO tot en met L6) versterkt. Deze aanpak moeten maximaal leren mogelijk maken en ook de bedachte concept regelingen in de praktijk uittesten en verbeteren en ook de beste vorm te vinden waarin interactie en participatie van de bevolking wordt georganiseerd en de begeleiding van bewoners in dit ingrijpende proces van vernieuwing; 7. Parallel daaraan voert CVW de eigen pilots uit en maakt CVW in de geprioriteerde gebieden grotere aantallen woningen en andere objecten veiliger maken (lager versterkingsniveaus L0, L1 en mogelijk L2); Deze beide inspanningen zouden als inzet moeten hebben in 2015 3000 woningen in totaliteit veilig of veiliger te maken;
<i>Resultaat:</i>
<u>Verkenningfase:</u> Plan van Aanpak voor 1 augustus 2015
<u>Vervolgfase:</u> In oktober 2015 is het handelingsperspectief op hoofdlijnen uitgewerkt en voorzien van de daarbij passende regelingen en bekostiging. Binnen de organisatie van de OG zijn de contouren geschetst van een Informatie en Advies centrum voor de begeleiding van bewoners en ondernemers die het heft in eigen hand nemen.
<i>Aanpak:</i> In verkenningfase organiseert OG een aantal bijeenkomsten om de aanpak te bespreken (Bestuurders, Dialoogtafel, CVW, ambtelijk betrokkenen bij de overheden waaronder Omgevingsdienst en NPR groep). Daarna wordt aanpak en handelingsperspectief uitgewerkt door een projectgroep onder leiding van projectmanager met ervaring met zelfbouw en begeleiding van bewoners daarbij. Als resultaat van de verkenningfase is voor 1 augustus 2015 een Plan van Aanpak gereed voor besluitvorming.

9. Herijking regelingen (waaronder garantstellingsfonds, vergoedingsregeling nieuwbouw, waarde- vermeerdering, woningfinanciering en-assurantiën)
Trekker: Directie Den Haag
Verkenner: Mark Hoenders Betrokken: nader bepalen
<i>Opdracht:</i> Herijken c.q. aanpassen van regelingen zoals genoemd in het aanvullend akkoord en het eventueel aanvullen opstellen van nieuwe regelingen die noodzakelijk/randvoorwaardelijk zijn voor de uitvoering van het integrale versterkingsprogramma.
<i>Waarom:</i> Er zijn verschillende regelingen afgesproken. Deze hebben met name betrekking op compensatie van schade of vergoeding van extra kosten voor versterking van bestaande en nieuwe bouwwerken. De regelingen zijn nu m.n. in beheer en uitvoering bij NAM. Beoogd is een meer publiekrechtelijke regie en mogelijke ook publiekrechtelijke uitvoering en financiering. Naast de concrete afgesproken regelingen, zijn regelingen nodig die randvoorwaardelijk zijn voor de uitvoering van het integrale versterking programma. Gedacht kan worden aan vergoedingen voor tijdelijke huisvesting, verhuizing etc.
<i>Wat:</i> 1. uitwerking: Afgesproken regelingen (zie ook aanvullend akkoord): <ul style="list-style-type: none"> - Garantstellingfonds en regeling complexe schade, met voorrang - Tussenregeling meerkosten voor lopende projecten en aangevraagde bouwvergunningen - Regeling meerkosten nieuwbouw en verbouw, per 1 september - Waardecompensatieregeling per 1 september - Regeling schadelooststelling bij gedwongen woningverlating - Waardevermeerderingsregeling per 1 september Waar mogelijk gebaseerd op contouren in plaats van gemeentegrenzen. 2. Verkenning: Andere noodzakelijke regelingen te inventariseren.
<i>Resultaat:</i> 1. Ten aanzien van de afgesproken regelingen: Voorstellen voor aangepaste regelingen, wijze van publicatie/communicatie en uitvoering daarvan: 1 juli 2. Inzichtelijke op welke terreinen aanvullend afspraken/regelingen nodig zijn en een voorstel voor de nadere uitwerking daarvan.
<i>Aanpak:</i> In overleg tussen akkoordpartijen en NAM, in enkele specifieke gevallen in overleg met de Dialoogtafel, dienen voorwaarden en procedures voor aanvraag, beoordeling en toekenning van vergoedingen uitgewerkt te worden. Voor het garantstellingfonds is financiële expertise en betrokkenheid van partij in financiële dienstverlening noodzakelijke In afstemming met experts en op basis van praktijksituaties wordt inzichtelijk gemaakt op welke andere punten afspraken over vergoedingen (regelingen nodig zijn), Hierbij wordt afgestemd met woningcorporaties (ervaring met verhuisvergoedingen etc), NAM en CVW. Ook kunnen de praktijkcasus (opdracht 7) zicht geven op dilemma's en vertragingen die met afspraken/regelingen (niet zijnde wet- en regelgeving) kunnen worden opgelost/bespoedigd. Hierbij dient afstemming plaats te vinden met opdracht 12 over financiële kaders Na besluitvorming over voorstellen vindt implementatie plaats. Dit op basis van nieuwe/andere opdracht

NB. Samenvoegen met AMP 6) garantstellingfonds instellen, 7) procedure achterstallig onderhoud / benutting garantstellingsfonds, 9) Budget Meerkosten Nieuwbouw, 10) Meerkosten nieuwbouw, 12) onderzoek naar relatie pga-contourenkaart en regeling meerkosten nieuwbouw, 13) opstellen nieuwe regeling meerkosten nieuwbouw, 14) opstellen tussenregeling meerkosten nieuwbouw, 15) ijkmoment per 1 april van nieuwbouw , 17) evaluatie nieuwbouwregeling die 1 september van kracht wordt, 19) aanpassing regeling waardevermindering, 23) Regeling voor gedwongen woningverlating, 24) Onderzoek schadeloosstelling bouwwerken zonder woonbestemming, 25) regeling schadeloosstelling bouwwerken zonder woonbestemming, 31) Verlengen en uitbreiden interimregeling waardevermeerdering, 32) Opstellen definitieve regeling waardevermeerdering

10. Uitwerking publiek case management (als aanvulling op het case management bij CVW)
Trekker: Directie Groningen
Verkenner:
Betrokkenen
Stand van zaken
Wordt voorlopig geparkeerd. In mei/juni nadere gesprekken met CVW en NAM over afhandeling bestaande casussen. Voorstel daarna

11. Uitwerking geschillenbeslechting
Trekker: Directie Den Haag
Verkenner
Betrokkenen
Stand van zaken
H. v.d. Vlist voert oriënterende gesprekken en komt met een vervolgvorstel

12. Uitwerking financieel kader
Trekker: Directie Den Haag
Verkenner: (10)(2e) (EZ)
Betrokkenen: Alle relevante deartementen
<i>Opdracht:</i> Heldere financiële kaders en spelregels voor de financiering van de maatregelen in het jaarlijks integrale programma, inclusief duidelijkheid over mandaten en beslissingsbevoegdheid
<i>Waarom:</i> Het integrale versterkingsprogramma bevat een grote hoeveelheid aan voorgenomen acties en maatregelen. Bij het opstellen van de plannen dient helder te zijn wat de financiële randvoorwaarden/kaders zijn, welke mogelijke andere financieringsbronnen er zijn en op welke wijze besluitvorming daarover plaatsvindt. Na vaststelling van het integrale versterkingsprogramma moet er de mogelijkheid zijn om, binnen de vastgestelde kaders, specifieke besluiten te nemen c.q. nadere invulling te geven. Deze ruimte dient verder bepaald te worden. Onderdeel van de opdracht is te onderzoeken of in plaats van privaatrechtelijke financiering door de NAM een meer publiekrechtelijke financiering mogelijk is, waarbij vergaande mandaat/bevoegdheid bij de NCG ligt.
<i>Wat:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Uitwerken fonds, als alternatief voor financiering dEen opdracht voor uitwerking van - Ontwikkeling financiële kaders en wijze van bekostiging integraal programma (iom financiers, afhankelijk van maatregelen) - Planning en verantwoording op uitgaven middelen Bestuursakkoord, incl voortgangsrapportages - Planning en control van eigen middelen OG - Financiële processen/AO - Voorstel voor beleggen van P&C en F-functie in OG irt EZ en rijksbegroting en afspraken NAM Rekening houdend met privaatrechtelijk/publiekrechtelijke verantwoordelijkheden en consequenties als gevolg van comptabiliteitswet.
<i>Resultaat</i> <ul style="list-style-type: none"> - Verkenning mogelijkheden en opzet fonds en consequenties voor financiële stromen/mandaten en beheersmaatregelen - Voorstel voor planning- en verantwoordingsprocedures (incl. AO) voor eigen middelen OG - Voorstel voor opzet P&C-afdeling OG
<i>Aanpak:</i> Projectleider van FEZ, betrokkenheid van WJZ/NAM en CVW, controller regio

NB. Opnemen als 12B, uit AMP 29) Onderzoek naar financiële effecten huishouding overheden en 30) implementatie aanbevelingen effecten financiële huishouding overheden

13. Opstellen communicatieplan
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: vertegenwoordiger Rijk / (10)(2e)
Betrokkenen: Communicatiemedewerkers van alle betrokken gemeenten en van de provincie
<p>Opdracht: Opdrachtomschrijving.</p> <p>Voor de Overheidsdienst Groningen de volgende taken uit te voeren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1: Het leveren van communicatieadvies over alle lopende activiteiten aan kwartiermaker dhr. Van der Vlist en aan de nog te benoemen Nationaal Coördinator; 2: Het opstellen van een strategisch communicatieplan voor de Overheidsdienst Groningen; 3: Het opstellen van een advies over de inrichting van de communicatiefunctie van de Overheidsdienst Groningen.
<p>Resultaat:</p> <p>Verkenningfase: Communicatieplan voor 1 juli 2015</p>

14. Uitwerking Kenniscentrum
Trekker: Directie Den Haag
Verkenner: Projectleider (10)(2e) voor verkenning is door EZ al ingehuurd.
Betrokkenen: NAM/KNMI/SodM/TNO/RUG/EPI Centrum/Ministerie I&M/ Nationaal Onderzoeksprogramma Aardbevingsrisico's
Opdracht:
Waarom:
Wat:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Virtuele kenniscentrum: Samenbrengen initiatieven op het gebied van onderzoek en voorkomen versnippering; Verbinden verschillende expertises, nationaal en internationaal; Joint factfinding; Verbinden onderzoek en kennis ondergrond met onderzoek en expertise bovengronds (reikwijdte 'brug') 2. Ontwikkelen strategische kennis en innovatieagenda
Resultaat:
Aanpak:

Opmerking: Hanzehogeschool wil Lectoraat Aardbevingen gaan starten

NB. samenvoegen met AMP 34: Kennisplatform oprichten

15. Opstellen opleidingsplan (o.m. constructie/gebiedsmanagement/bewonersbegeleiding)
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: EPI Kenniscentrum
Betrokkenen:
<i>Opdracht:</i> Het bevorderen van de totstandkoming van een opleidingsplan gericht op voldoende competente professionals voor een aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen
<i>Waarom:</i> In het aardbevingsgebied moeten 35.000 - 100.000 woningen worden versterkt volgens de contourenschets van de OG. Op tal van gebieden zal een tekort ontstaan aan capaciteit en/of aan specifieke kennis en competenties die bij de aanpak van belang zijn.
<i>Wat:</i> Er is een EPI kenniscentrum waarin MBO/HBO en Universiteit Groningen samenwerken. Het is van belang bij dit initiatief aan te sluiten en vanuit de beoogde aanpak te bezien welke opleidingsinspanningen op korte termijn gestart kunnen worden. Gezien de technische aspecten zal de samenwerking met de technische universiteiten onderzocht moeten worden, onder meer met het oog op de opleiding van voldoende constructeurs.
<i>Resultaat:</i> Opleidingsplan in september 2015
<i>Aanpak:</i> In verkenningsfase verzamelt een ervaren verkenner

16. Opstellen Plan van Aanpak voor een Internationale Bouwtentoonstelling Groningen - offerte binnen
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: Stadsbouwmeester Jeroen de Willigen Betrokkenen: College Rijksheren, Libau, Provinciaal Bouwheerschap, Crimson
Opdracht: Het organiseren van een IBT in het gebied waar aan een breed publiek gerealiseerde innovatieve aardbevingsbestendige en energie neutrale nieuwbouw wordt getoond die aansluit op een nieuwe Groningse wooncultuur en tegelijk nieuwe bouwcapaciteit mobiliseert en engineeringswerkzaamheden sterk reduceert.
Waarom: De nieuwe NPR normen hebben een dusdanig grote impact op het gebied dat verwacht kan worden dat in veel gevallen de afweging aan de orde komt versterken en verduurzamen versus sloop en vervangende nieuwbouw op de eigen kavel of elders. Aardbevingsbestendig bouwen zal ook in meer algemene zin de wijze van bouwen en wonen beïnvloeden. Daarbij kan geleerd worden van ervaring elders in de wereld. Een IBT kan een breed maatschappelijk debat stimuleren over de mogelijkheden van een regionaal gewortelde nieuwe wooncultuur en de meest wenselijke richting voor de innovatie in de woningbouw.
Wat: Ophalen van ervaringen met de organisatie van IBT's in onder meer Berlijn, Emscher Park, Hamburg en beschikbare Nederlandse referenties. Opstellen programma van eisen voor en Groningse IBT. Lokatiekeuzeonderzoek. Uitschrijven internationale prijsvraag voor wervende woonconcepten inclusief realisatie op aangewezen IBT locatie. Uitwerken communicatie, onderzoek en debat rond deze IBT.
Resultaat: Verkenningfase: Plan van Aanpak
Aanpak: In verkenningfase van 4 weken verzamelt een ervaren verkenner kennis en inzichten bij de stakeholders over een werkbare aanpak en de daarbij noodzakelijke referenties, kennis en bronnen. Opstellen profiel projectmanager IBT. Werving en selectie projectmanager IBT die Plan van Aanpak opstelt met planning en begroting voor 1 augustus 2015.

NB. Samenvoegen met AMP 16 (Onderzoek naar alternatieve (ver)bouwmethodes)

17. Opstellen van plannen van aanpak voor projecten voor de aanpak van gebieden en bouwsegmenten die in 2016/2017 moeten worden uitgevoerd (pilots)
Trekker: Directie Groningen
Verkenner (tijdelijk) (10)(2e) voor opstellen long list Betrokkenen: Afhankelijk van gekozen pilots
<i>Opdracht:</i> Leren over de volle breedte op welke wijze het weer veilig maken van Noord Oost Groningen in samenhang met de energietransitie en het bieden van nieuw perspectief het beste kan worden aangepakt.
<i>Waarom:</i> De opgave is groot en zeer complex en op zeer veel technische, juridische, institutionele en maatschappelijke vraagstukken is geen pasklare oplossing voorhanden. Er zal in de praktijk ervaring opgedaan moeten worden om te komen tot de meest passende aanpak en de wijze waarop participatie van de bevolking daarbij en de aan hen geboden handelingsperspectieven, de herhuisvesting, de bewonersbegeleiding en de publieke en private besluitvorming moet worden ingericht. Bovendien is er tijd nodig om parallel daaraan de organisatie en de werkprocessen ook lerend in te richten en een solide planologische basis voor de opgave te leggen.
<i>Wat:</i> Het kiezen, voorbereiden en uitvoeren van een voldoende maar ook realistisch aantal pilot projecten voor het veilig maken van de gebouwde omgeving op basis van de NPR richtlijnen vooruitlopend op de aanpassing van het Bouwbesluit met als criteria: <ul style="list-style-type: none"> a. Risico (veiligheid) b. Geografische spreiding c. Snel uitvoerbaar (2016/2017 opleveren) d. Leren in alle relevante vastgoed- en gebiedscategorieën. e. Interne en externe signaalwerking (gaswinning/aardbevingen staan aantrekkelijkheid/leefbaarheid gebied niet in de weg) <p>Omdat CVW in overleg met de gemeenten in het gebied al voorbereidingen treft voor een aantal pilots zal hierop voortgebouwd moeten worden zodat in 2-3 jaar op alle relevante gebieden voldoende leerervaring is opgedaan om daarna een flinke versnelling aan te kunnen brengen. De pilots worden in overleg met gemeenten, CVW en stakeholders bepaald en met de Dialogtafel besproken. Om de gedachten te bepalen in deze discussie zou gedacht kunnen worden aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dorpskern Loppersum - Een oude monumentale kerk - Een bebouwde wierde - Een wijkje met industriële rijenwoningen (corporatie 1) uit de jaren '60 - Een complex middelhoge woningen in Appingedam - Twee hoogbouwcomplex in Delfzijl en Groningen (verschillende bouwwijze, bouwperiode, eigenaarschap) - Een monumentale boerderij - Versterken bestaand en te handhaven schoolgebouw - Idem publieksgebouw (onderwijs, cultuur, gezondheidszorg)
<i>Resultaat:</i> Verkenningfase: Voor 1 augustus is er een shortlist door gemeenten en andere belanghebbenden akkoord bevonden pilot projecten.
<i>Aanpak:</i>

In verkenningsfase verzamelt een ervaren verkenner kennis en inzichten bij het CVW de nu al lopende pilots en bij de overige stakeholders over de keuzecriteria voor de pilots en de longlist. Nagegaan wordt welke ruimte bestemmingsplannen bieden voor uitvoering van de pilots en welke capaciteit lokaal beschikbaar is voor de aanpak per gebied en sector. Op basis daarvan doet hij/zij voor **1 augustus 2015** een voorstel voor de te kiezen pilots, rekening houdend met de reeds door CVW ingang gezette pilots aan de NCG die daarover advies inwint bij de Dialoogtafel. OG bouwt capaciteit op voor voldoende projectmanagement capaciteit op de pilots een Plan van Aanpak met begroting op te stellen en na goedkeuring onder gemeentelijke regie te kunnen uitvoeren vanaf 1 juli 2015.

18. Onderzoek Hoogbouw
Trekker: Directie Groningen
Verkenner: Naam
Betrokkenen: gemeenten Groningen, Delfzijl, Hoogezand-Sappemeer, CVW en NAM (namen)
Opdracht: -
<u>Vervolgfase</u> -
Waarom:
Wat:
Resultaat:
Aanpak:
Financiën:

27/5: Opzet gemaakt voor dit project op grond van gesprek met Delfzijl en Groningen. Ligt voor aanvullingen hier voor.

19. Verkenning (en bundeling bestaande initiatieven zoals de huizenrotonde) van een vastgoedorganisatie
Trekker: Directie
Verkenner:
Opdracht:
Waarom:
Wat:
Resultaat:
Aanpak: